

PAM

2023

Vuosikertomus

PAMin vuosikertomus 2023

Etu- ja takakannen kuvat: Samuli Miettinen
Sisäsivujen viiva- ja piirroskuvat: Shutterstock

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Paino: Painotalo Trinket Oy, 2024

JOHDANTO	2
PALKKANEUVOTTELUISTA TÄYSIMITTAISIIN TYÖEHTOSOPIMUSNEUVOTTELUIHIN	5
MUKANA YHTEISKUNNASSA: VAIKUTTAMISTYÖTÄ JA SELVITYKSIÄ	11
JÄSEN- JA LUOTTAMUSTEHTÄVÄTILASTOT	18
UUTTA ILMETTÄ JA NÄKYVYYTTÄ LIITOLLE	19
JÄSENPALVELUJEN KEHITTÄMINEN JATKUI	21
UUTUUTENA OPINTOPISTEYTETTYT KOULUTUKSET	24
EDISTÄMÄSSÄ REILUA TYÖELÄMÄÄ EUROOPASSA JA GLOBAALISTI	25
TULEVAISUUDEN TAVOITTEET MÄÄRITELTIIN LIITTOKOKOUKSESSA	28
INFLAATIO TALOUSKEHITYKSEN RIESANA, LIITON TALOUS PYSYI VAKAANA.....	30
HENKILÖSTÖN TYÖTYYTYVÄISYYS HYVÄLLÄ TASOLLA	31
TAVOITEOHJELMAN SEURANTA	33

Olemme yhdessä vahvempia

Vuosi 2023 oli PAMille työntäyteinen. Pamilaiset aktiivit, luottamushenkilöt, jäsenet sekä liiton henkilökunta puhalsivat lujasti yhteen osoittaen kuinka suuri voima ihmisissä on yhdessä toimiessaan.

LIITON TOIMINNAN painopisteiksi oli edellisenä vuonna sovittu työehtosopimusneuvottelut, jäsenhankinta, palvelukokonaisuuden kehittäminen, eduskuntavaalit ja liittokokous. Ja kaikkea sitä tehtiin, mutta monessa mielessä laajemmin, suuremmin ja vaikuttavammin kuin osasimme ennakkoon kuvitellakaan.

LIITTO ON SEN JÄSENET ja liiton tehtävä on omalta osaltaan parantaa toimeentuloa, työsuhteturvaa, osaamista ja elämisen laatua. Sitä kaikkea jälleen teimme eri tavoin ja eri yhteyksissä. Alkuvuodesta kävimme haastavia työehtosopimusneuvotteluja, jotka johtivat myös lakkoihin. Kun rupeamasta oli selvitty, valmistui myös maan hallituksen uusi hallitusohjelma. Välittömästi oli selvää, että

työntekijöille ja työttömille on odotettavissa hyytävää politiikkaa. Syksy jatkuikin poliittisten lakkojen merkeissä.

Jossain kaiken tämän keskellä kokoonnuimme kuitenkin yhdessä Jyväskylään PAMin historian kolmanteen liittokokoukseen. Jyväskylästä saimme kaudelle 2024–2027 uuden hallinnon ja tavoiteohjelman. Poikkeusaikoinakin on arjen ja perustoimintojen jatkuttava eteenpäin.

Mitä enemmän meitä haastetaan, sitä vahvempia olemme. Vuosi oli uskomaton näyttö pamilaiden osaamisesta, päättäväisyydestä ja yhteishengestä. Me teimme Yhdessä parempaa!

KIITOS SIITÄ aivan jokaiselle!

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Heidi Lehikoinen
toiminnanjohtaja

Autoimme kymmeniä tuhansia jäseniä

 67 250
puhelua
palvelulinjoille

39 236
yhteydenottoa
sähköiseen
asiointipalveluun

Vaikutimme yhteiskunnassa

78 lehdistötiedotetta

27
lausuntoa
lakiehdotuksista

Sovimme palkoista ja työehdosta

yli **350 000**
työntekijälle työehtosopimus
ja palkankorotus

33
työehtosopimusta

Toimimme työpaikoilla

1 513
uutta yhdyshenkilöä
työntekijöiden ja
luottamushenkilöiden tukena

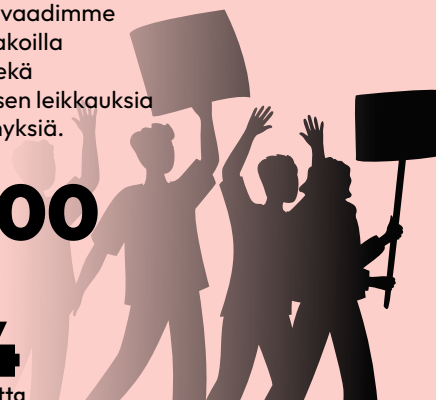
1 525
uutta luottamusmiestä
ja työsuojeluvaltuutettua

Vaadimme yhdessä parempaa

Kun puhe ei riittänyt, vaadimme mielenilmauksilla ja lakoilla parempaa palkkaa sekä vastustimme hallituksen leikkauksia ja työelämän heikennyksiä.

yli **40 000**
osallistujaa

274
lakkokohdetta

MITÄ
MIELE
KUULUU

Palkkaneuvotteluista täysimittaisiin työehtosopimusneuvotteluihin

Vuoteen 2023 lähdettiin olettaen, että varsinaisia työehtosopimusneuvotteluja ei tälle vuodelle tulisi.

EDELLISELLÄ neuvottelukierroksella oli sovittu kaksivuotisista sopimuskausista, joissa toisen vuoden palkankorotuksista oli tarkoitus sopia puolitoista kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan vuonna 2023 päädyttiin täysimittaisiin työehtosopimusneuvotteluihin.

Palkkaneuvottelujen pattitilanne kärjistyi ulosmarsseihin

KIIHTYVÄ INFLAATIO nosti vaatimuksia palkankorotuksille vuoden 2022 loppupuolella.

Käännös ennakoituissa palkkaneuvotteluissa tapahtui, kun Kaupan liitto marraskuussa 2022 kieltäytyi neuvottelemasta palkankorotuksista aiemmin sovi-

tun työehtosopimuksen mukaisesti. Yllättävä ilmoitus synnytti lukuisten spontaanien ulosmarssien ketjun sekä PAMin Black Tuesday -kampanjan.

Koska palkankorotuksen tasosta ei päästy ratkaisuun vuoden 2022 loppuun mennessä, alkoivat pamilais-ten alojen työehtosopimusneuvottelut vuoden 2023 alkupuoliskolla. Neuvottelut koskivat kaikkia muita aloja paitsi hiihtokeskusala, jonka työehtosopimuksesta oli sovittu vuoden 2022 lopulla. Myös sen palkankorotusten vähimmäismäärä oli sidottu tulevaan matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan työehtosopimuksen ratkaisuun.

KAUPAN työehtosopimuskausi päättyi 31.1. ja kiinteistöpalvelualan työehtosopimus 28.2. Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalvelujen sekä vartiointialan työehtosopimukset päättyivät 31.3. Apteekin työehtosopimuskausi kesti pisimpään aina 30.4.2023 asti.

Yhteinen rintama synnytti palkkaliiton

Kevään 2023 neuvottelukierros sisälsi monenlaisia käännteitä ennen neuvottelutulosten syntymistä.

TYÖNANTAJAPUOLEN haluttomuus sopia palkkoro-
tuksista yhteisesti sovittujen aikataulujen raameissa
sai 12 SAK:laista ammattiliittoa yhdistämään voimansa
palkkaliitoksi joulukuussa 2022. Palkkaliitolla luotiin
yhteinen paine työehtoratkaisun saavuttamiseksi.

Liittojen yhteistyö ei rajoittunut vain jaettuun 200
euron palkkoro-
tustavoitteeseen, vaan liittojen
välillä sovittiin myös yhteisten järjestöllisten toimien
rytmittämisestä ja toteutuksesta.

PAMILAISILLA TYÖPAIKOILLA valmius järjestöllisiin
toimiin oli jo lähtökohtaisesti korkea, koska työnanta-
japuolen haluttomuus neuvotella palkkoro-
tuksista oli
nostattanut tunteita voimakkaasti jo syksyn kuluessa.

#Palkkaliitto

Mitä meille kuuluu -kampanja nostatti jäsenistön tahtotilaa

Mitä meille kuuluu ja Meille kuuluu parempi
palkka -kampanjat tukivat työehtosopimus-
neuvotteluja vuodenvaihteen 2023 molemmin
puolin. Pääosassa kampanjoissa olivat PAMin
jäsenet omilla kasvoillaan ja kommenteil-
laan. Ne toivat näkyväksi työntekijöiden
hättää inflaation paineessa, mutta myös
päättäväistä vaatimusta paremman palkan
puolesta. Kampanjat herättivät huomiota
sosiaalisessa mediassa, ulkomainonnassa ja
radiokanavilla. Niillä saavutettiin yli 25 miljoo-
na näyttökertaa.

Neuvottelutulokset syntyivät paineen alla

ENSIMMÄISET työtaisteluilmoitukset tehtiin tammi-kuun loppupuolella kaupan alalle. Varastojen osalta lakot jäivät toteutumatta, koska sovittelija siirsi yllättäen lakkojen alkamista kahdella viikolla huoltovarmuuden vaarantamiseen vedoten. Myymälöitä koskevat kolmen vuorokauden lakot kuitenkin toteutuivat aiotusti.

Kaupan alalle ehdittiin helmikuun puolessa välissä antaa jo seuraava työtaisteluilmoitus. Neuvottelutulos kuitenkin saavutettiin ja työtaistelut peruuntuvat viime metreillä.

Myös kiinteistöpalvelualan neuvottelut muodostuivat mutkikkaita ja vaativat lopulta kaksi erillistä lakkovaihetta. Ensimmäinen lakko kesti kolme ja toinen kaksi vuorokautta. Kolmas lakkovaihe oli lähellä toteu-

tumista, mutta lopulta neuvottelutulos syntyi vain muutamaa tuntia ennen lakkojen alkamista.

Muilla PAMin sopimusaloilla ei työtaisteluihin jouduttu turvautumaan.

Neuvottelukierroksen aikana pamilaisia oli lakossa yhteensä kahdeksan vuorokauden ajan.

PAMILAISTEN mielenilmaisut ja lakot saivat paljon näkyvyyttä myös valtakunnan mediassa. Tämä osaltaan avitti neuvotteluja ja lisäsi suuren yleisön tukea ja ymmärrystä palvelualojen työntekijöiden vaatimuksille.

Neuvottelujen ja työtaistelutoimien aikana tammi-helmikuussa PAMIin liittyi historiallisen paljon uusia jäseniä. Tämä kertoo neuvottelujen merkityksestä mutta myös luottamushenkilöiden ja muiden liiton aktiivisten toimijoiden panoksesta.

Euromääräisillä korotuksilla oikeudenmukaisuutta

PALKANKOROTUKSET pysyivät neuvottelujen keskeisenä teemana, vaikka neuvotteluja käytiinkin koko työehtosopimuksista. Taustalla vaikutti voimakas inflaatio, jonka seurauksena palkankorotustarpeet olivat voimakkaasti kasvaneet.

Vientivetoinen malli aiheutti PAMin palkankorotuksista sopimiselle haasteita. Taustalla vaikutti Teollisuusliiton ja Teknologiateollisuuden työnantajien helmikuun alussa saavuttama prosenttimääräinen palkkaratkaisu.

PAM sai kuitenkin neuvoteltua kattavuudeltaan suurimpiin työehtosopimuksiin pääosin euromääräiset palkankorotukset. Euromääräiset korotukset olivat olleet jo pitkään tavoitteena. Vain näin on mahdollista saada oikeudenmukaisesti nostettua pienimpiä palkkoja ja huomioitua paremmin sopimus- alakohtaisia eroja.

Euromääräiset korotukset noin 340 000 työntekijälle

PAMin solmimat työehtosopimukset kattavat kokonaisuudessaan lähes 400 000 työntekijää. Noin 340 000 työntekijälle (87 %) saatiin osin tai kokonaan euromääräiset palkankorotukset. Kattavuudeltaan pienempiin työehtosopimuksiin (13 %) sovittiin prosenttiperusteiset palkankorotukset. Näiden taustalla vaikutti työnantajapuolen haluttomuus euromääräisiin korotuksiin, yhteisten palkkatilastojen puute sekä heikompi työtaisteluväline.

Erillisen kertaerän maksamisesta sovittiin Kaupan, Alkon ja Apteekin työehtosopimuksissa. Vastaava korotus saatiin muilla sopimusaloilla aikaistamalla palkankorotuksia tai muutoin ratkaisulla, jotka tuottivat vähintään 1 % kustannusvaikutuksen.

Perhevapaisiin ja kaupan alan palkkausjärjestelmiin merkittäviä uudistuksia

Palkankorotusten ohella neuvottelutavoitteiksi valittiin alakohtaisesti edellisellä kierroksella kesken jääneitä asioita sekä sopimuskauden aikaisten työryhmien työstämiä aiheita. Työehtojen osalta keskeinen, kaikkia sopimusaloja koskeva tavoite kohdistui perhevapaisiin. Perhevapaan palkan määräytymisen haluttiin vastaavan uutta perhevapaalainsäädäntöä, joka takaisi molemmille huoltajille yhtäläisen oikeuden perhevapaan pitämiseen.

PERHEVAPAAN palkkaa koskevien määräysten saaminen vastaamaan uutta perhevapaalainsäädäntöä oli merkittävä neuvottelutulos, joka saatiin lähes kaikkiin PAMin 30 työehtosopimuksesta. Ulkopuolelle jäi ainoastaan kolme paltalaista työehtosopimusta, joiden osalta asia jäi ratkaistavaksi erillisessä työryhmässä.

KAUPAN alalla merkittävänä palkkausta koskevana uudistuksena olivat ylimääräiset taulukkopalkkojen korjaukset, joilla palkkaryhmien B1 ja B2 sekä C1 ja C2 erot poistuvat sopimuskauden kuluessa. Lisäksi sovittiin kaupan logistiikan ja toimihenkilöiden palkkaperusteiden muuttamisesta työn vaativuuteen perustuvaksi. Myyjä koskevan vastaavan uudistuksen työstämistä jatketaan työryhmässä sopimuskauden aikana.

Tärkeä osa kaupan alan ratkaisua olivat myös parannukset luottamushenkilöiden työskentelyedellytyksiin, kuten työstä vapautusaikaan.

Sopimuskauden aikaisessa työryhmätyöskentelyssä työstetään muun muassa työaikamääräysten selkiyttämistä sekä tasa-arvon, kaupan tulevaisuuden ja koulutuksen edistämistä.

KIINTEISTÖPALVELUALAN neuvotteluissa saatiin lisättyä viikonloppuvapaapäivien määrää, sovittiin muutosneuvottelujen (yt-neuvottelut) kokonaisneuvotteluajoista sekä loppupalkan maksamisajankohdasta. Lisäksi sovittiin erillisten työryhmien perustamisesta valmistelevaan arki-työhäjäjärjestelmän muuttamista, talonmiehen työtä koskevia asioita sekä palkkausjärjestelmän kehittämistä. Neuvottelujen tuloksena syntyi myös suositus kielitaidon vahvistamiseksi paljon maahanmuuttajia työllistävällä kiinteistöpalvelualalla.

MATKAILU-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevassa työehtosopimuksessa sovittiin parannuksia muun muassa osa-aikatyöntekijän asemaan. Lisäksi pienenpien työpaikkojen henkilöstön edustajille sovittiin korvaus työajan ulkopuolisista tehtävistä.

PALTALAISTEN alojen neuvotteluissa saavutettiin vähemmän tekstiparannuksia, mutta merkittävistä heikennyksistä ei myöskään sovittu. Osassa paltalaisista sopimuksista ei sovittu perhevapaamääräyksistä, koska niiden vastapainona olisi jouduttu ottamaan vastaan kompensoivia heikennyksiä.

Neuvottelut lähettien työehtosopimuksesta käynnistyivät

Joulukuussa 2023 käynnistettiin WOLT Oy:n kanssa neuvottelut itsensä työllistävien sekä työsuhteessa työskentelevien lähettien työehtosopimuksista. Tavoitteena on saada aikaan työehtosopimukset, jotka turvaavat läheteille oikeudenmukaiset työehdot työn-teen muodosta riippumatta.

Neuvottelujen alkamisen mahdollisti lähettien järjestäytyminen omaksi ammattiosastokseen huhtikuussa 2023. PAM Couriers Finland ry:n tavoitteena on koota alustatalouden työntekijät yhteen ja parantaa heidän työskentelyolosuhteitaan ja asemaansa yhteiskunnassa.

Lisäksi taustalla vaikuttivat Euroopan komission syyskuussa 2022 antamat suuntaviivat, joiden mukaan itsensä työllistäjillä on oikeus kilpailulainsäädännön estämättä neuvotella kollektiivisesti työoloistaan ja palkkioista.

Kuva: Eeva Anundi

Mukana yhteiskunnassa: vaikuttamistyötä ja selvityksiä

Vuonna 2023 pidetyt eduskuntavaalit muodostivat käännekohdan Suomen poliittisessa maisemassa. Vaalien jälkeen muodostettu Orpon–Purran hallitus on käynnistänyt heikennyksiä, jotka ovat herättäneet laajasti huolta heikoimassa asemassa olevien pärjäämisestä ja työntekijöiden asemasta ja oikeuksista.

Vaalistaja kampanjoi eduskuntavaalien alla

Vuotta 2023 värittivät eduskuntavaalit, jotka käytiin huhtikuussa. Vaalien alla mediassa esiin nousivat muun muassa julkisen talouden alijäämää, inflaation vaikutuksia ja energiakriisiä koskevat teemat.

SAK JA SEN JÄSENLIITOT lanseerasivat vaalien alla Vaalistaja-kampanjan, jonka avulla pyrittiin lisäämään jäsenistön äänestysaktiivisuutta ja tarjoamaan selkeää tietoa vaaleihin liittyen. Kampanja toi esiin toimeentuloon ja ostovoimaan liittyviä kysymyksiä, työ-elämän laadun ja turvallisuuden, julkiset palvelut ja tulonsiirrot.

VAALISTAJA-kampanjassa keskityttiin myös vaalikeskustelun aiheiden taustoittamiseen ja siihen, miten puolueiden tavoitteet vaikuttaisivat työntekijän elämään. Kampanjasivusto tarjosi työntekijämyönteisten ehdokkaiden esittelyn ja pyrki tekemään vaaliteemoista helpommin lähestyttäviä ilman poliittista jargonia.

Oppositio puolue kokoomus kuitenkin voitti vaalit ja sai 48 kansanedustajapaikkaa 20,8 prosentin kannatuksella. Perussuomalaiset tuli toiseksi 20,1 prosentin kannatuksella ja 46:lla kansanedustajapaikalla. Petteri Orpon johtamat hallitusneuvottelut käytiin touko–kesäkuussa ja hallituksen muodostivat Kokoomus, Perussuomalaiset, Ruotsalainen kansanpuolue ja Kristillisdemokraatit.

Työttömyysturvaan ja työntekijöiden asemaan heikennyksiä

ORPON-PURRAN hallitus aloitti syksyllä 2023 työttömyysturvareformin, jonka seurauksena ansiosidonnainen työttömyysturva heikkenee kaikkialla, niin täysin työttömillä kuin vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekeillä työntekijöillä, jotka saavat palkan lisäksi soviteltua työttömyysetuutta. Suojaosan poisto, työssäoloehdon euroistaminen, työssäoloehdon pidentäminen ja ansiosidonnaisen porrastaminen ovat hallituksen toimia, jotka tekevät ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta lähinnä hyvin toimeentulevien ja vakaassa työmarkkina-asemassa olevien etuuden.

Lokakuussa 2023 toteutetun kyselyn tulokset osoittivat, että valtaosa PAMin jäsenistä vastusti hallituksen suunnitelmia leikata työttömyysturvaa. Monet kyselyyn vastanneista ilmaisivat huolensa omasta ja läheistensä tulevaisuudesta talouden epävarmuuden kasvaessa.

Orpon-Purran hallitus tekee työttömyysturvan leikkausten lisäksi työntekijöiden asemaa ja turvaa heikentäviä muutoksia. Paikallisen sopimisen muutoksilla, lakko-oikeuden rajoittamisella, yt-lain heikentämisellä, määräaikaisuuden helpottamisella, irtisanomissuojan heikentämisellä sekä työttömyysturvan muutoksilla se laittaa työntekijät asemaan, jossa he eivät pysty tai uskalla vaatia oikeuksiaan. Samalla hallitus rajoittaa ammattiliittojen mahdollisuutta toimia jäsentensä puolesta. Tämän muutoksen suurimmat häviäjät ovat monet palvelualojen työntekijät.

**Olisiko parempia
leikkauskohteita?**

Asumistuen leikkaus osuu moniin pamilaisiin

Orpo-Purran hallituksen suunnittelemat etuusleikkaukset vaikuttavat väistämättä moniin PAMin aloilla työskenteleviin. Liiton jäsenistä 16 prosenttia saa asumistukea, ja sen odotetaan vähenevän vuonna 2024. Samalla hallitus aikoo jädäyttää etuuksiin tehtävät indeksikorotukset, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi asumistukeen ei tule indeksin mukaista korotusta vuosina 2024–2027.

Vakiintuneilla kyselyillä tietoa palvelualojen tilanteesta

PAMIN JÄSENKYSELY on toteutettu vuosittain vuodesta 2011 lähtien. Kyselyjen kautta saadaan monipuolisesti hyödynnettävää tietoa palvelualojen työntekijöiden hyvinvoinnista. Vuonna 2023 kyselyyn vastasi 10 272 liiton jäsentä.

Kyselyn tulosten mukaan jäsenten toimeentulo-ongelmat ovat vuosina 2022–2023 olleet aikaisempaan nähden poikkeuksellisen yleisiä. Samanaikaisesti työskentelyolosuhteet asiakastyössä ovat vaativat. Kyselyyn vastanneista työssäkäyvistä 70 prosenttia kertoi kohdanneensa työssään viimeisen 12 kuukauden aikana asiakkaiden epäasiallista käytöstä tai häirintää.

MYÖNTEISINÄ kehityssuuntina esiin nousivat vastentahtoisen osa-aikatyön osuuden pienentyminen sekä kokemus esihenkilöiltä ja työyhteisöistä saatavasta tuesta.

Jäsenkyselyn tuloksia hyödyntävät muun muassa Tampereen ja Helsingin yliopistot osana omia tutkimuksiaan. Vuoden 2023 jäsenkyselyn tuloksista hyödyntää osin myös Visit Finland rakentaessaan kestävän matkailun indikaattorijärjestelmää osana Sustainable Travel Finland -ohjelmaa.

Työttömyysturvan
lapsikorotusten poisto

89 %
vastustaa

Työssäoloehdon pidennys

88 %
vastustaa

Vuonna 2023 toteutetut kyselyt

JÄSENKYSELY 2023

Kyselyllä kartoitetaan muun muassa jäsenten työhyvinvointia. Aineisto kerättiin marraskuussa 2023.

VETOVOIMABAROMETRI 2023

Verianin (ent. Kantar Public) PAMin toimeksiannosta toteuttama jokavuotisen kyselyn, jonka kohderyhmänä ovat 18–65-vuotiaat suomalaiset. Kyselyllä kartoitetaan muun muassa pamilaisten toimialojen mainetta ja houkuttelevuutta.

SUHDANNEBAROMETRI 2023

Suhdannebarometrikysely tehtiin neljä kertaa vuoden aikana. Kyselyllä kartoitetaan muun muassa jäsenten arviota omasta taloudellisesta tilanteestaan.

TYÖ JA KOULUTUS SUOMESSA

– MAAHANMUUTTAJASELVITYS 2023

Maahanmuuttajaselvitys tehdään viiden vuoden välein. Aineisto kerättiin jäseniltä, jotka ovat ilmoittaneet äidinkielekseen muun kuin kotimaisen kielen.

KYSELY TYÖTTÖMYYSTURVA- LEIKKAUKSISTA

Kysely toteutettiin jäsenille lokakuussa 2023. Kyselyssä selvitettiin kantaa Orpon-Purran hallituksen esittämiin työttömyysturvaleikkauksiin.

Tutkimus- ja opiskelijayhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa

PAM tekee aktiivista yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyö kattaa moninaisia hankkeita, joissa tutkitaan työelämän ilmiöitä ja toisaalta työntekijöiden hyvinvointia ja työolojen kehittämistä. Hankkeiden kautta PAM vahvistaa osaltaan tieteellisen tiedon ja käytännön työelämän välistä vuoropuhelua.

Tutkimusyhteistyö

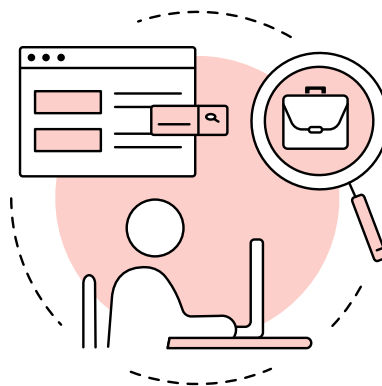
HELSINGIN YLIOPISTON ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulun yhteistyössä toteutetun ”Sisu työelämässä” -hankkeen kyselyt lähetettiin kaupan ja marava-alan esihenkilöille.

TYÖTERVEYSLAITOKSEN ”Monimuotoinen ansio-työ – haaste työkyvyn tuelle ja työturvallisuudelle” -tutkimushankkeen kysely- ja haastattelukutsu ohjattiin kaupan ja marava-alan jäsenille. Työsuojelu-rahaston rahoittamassa tutkimuksessa selvitetään, millaista tukea monimuotoista ansio-työtä eli useampaa työtä samanaikaisesti tekevät saavat työkyvylleen ja miten heidän työturvallisuudestaan huolehditaan. Tutkimus valmistuu keväällä 2024.

”TEAM HUB – Delivering sustainability to the e-commerce supply chain” -hankkeen kysely välitettiin verkkokaupan ja logistiikan alalla toimiville jäsenille. Euroopan komission rahoittama ja Jyväskylän yliopiston Suomessa koordinoima hanke selvittää verkkokaupan ja logistiikan alan työoloja. Tutkimus valmistuu keväällä 2024.

TANSKALAINEN ajatuspaja Cevea toteutti varasto- ja telemarkkinointialan työntekijöille kohdennetun tutkimuksen, jonka tavoitteena on muun muassa selvittää algoritmien käyttöä johtamisessa Pohjoismaissa. Kysely on osa ”Digital Programme 2023–2024” -hanketta, jonka rahoittajina ja hankekumppaneina toimivat Suomessa PAM, Kalevi Sorsa -säätiö ja Teollisuuden Palkansaajat. Tutkimuksen tulokset julkaistaan kesäkuussa 2024.

E2 TUTKIMUKSEN ”Tulevaisuuden Suomen tekijät” -hankkeen raportti ”Nuorten ja varttuneiden yhteistyö työpaikoilla” julkaistiin joulukuussa. PAM on ollut monivuotisessa hankkeessa mukana yhtenä rahoittajista.

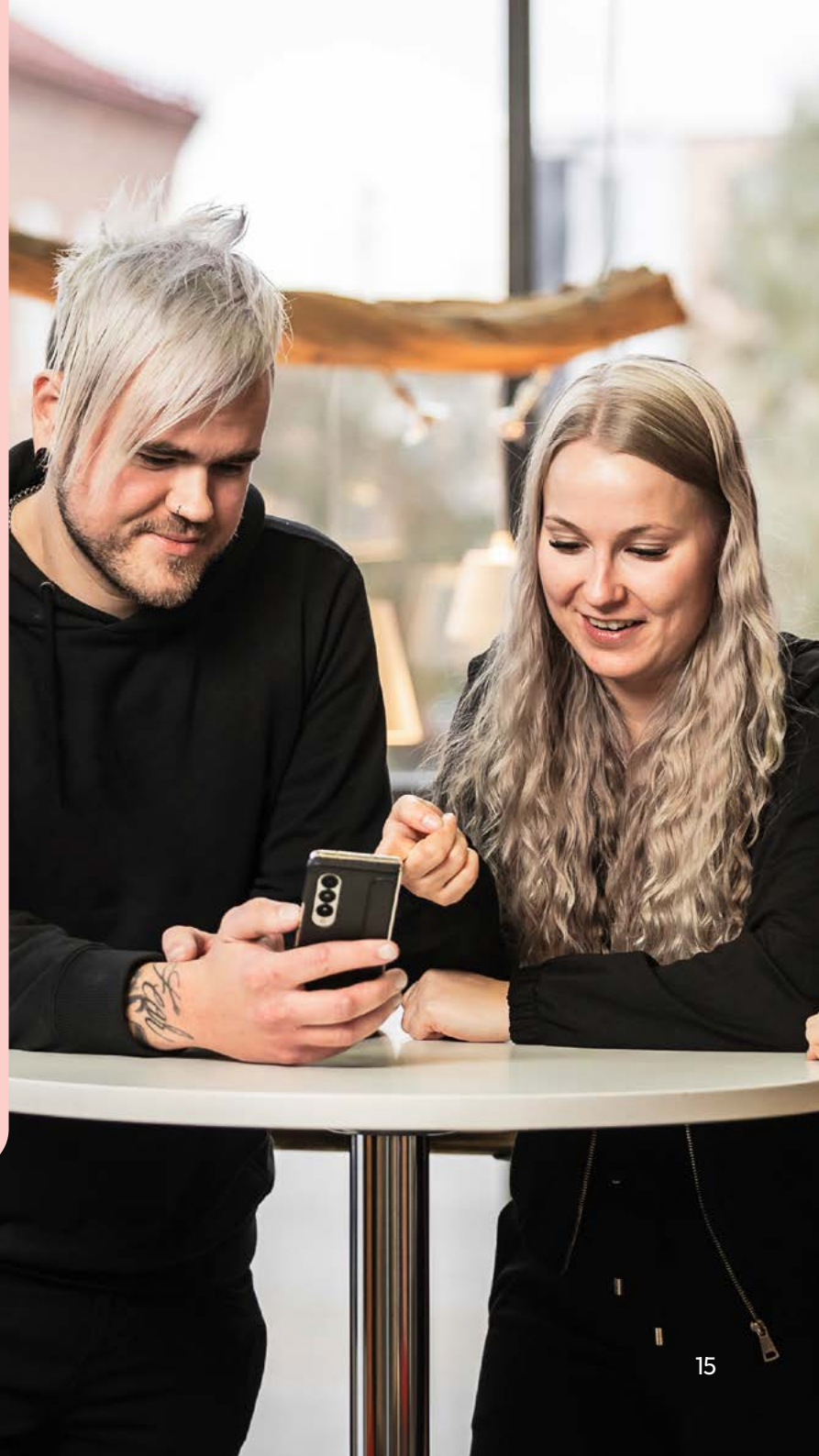
Opiskelijayhteistyö

PAMin jäsenten elämää ja elämäntapoja käsittelevästä PAMEL-tutkimusaineistosta valmistui vuoden aikana neljä elintarvike- ja ravitsemustieteiden sekä kansanterveystieteen alan pro gradu -tutkielmaa Helsingin ja Tampereen yliopistoissa. Tutkielmien aiheet käsittelivät muun muassa perherakenteen ja sosioekonomisten tekijöiden vaikutusta ruuanvalintamotiiveihin, palvelualojen työntekijöiden tyytyväisyyttä elämäänsä sekä kokemuksia digitaalisuuden aiheuttamista uhista ja mahdollisuuksista palvelualoilla.

Tampereen ammattikorkeakoulussa opiskelevat fysioterapeuttiopiskelijat tekivät opinnäytetyön unen merkityksestä palautumisessa. Kyselytutkimukseen osallistuivat marava-alan jäsenet.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijan opinnäytetyöhön liittyvä kysely ravintola-alan esimiesten työssäjaksamisesta kohdennettiin marava-alan esihenkilöille.

Työaikaa ja sen vaikutuksia selvittävän väitöskirjatyön tutkimuskyselykutsua välitettiin sosiaalisessa mediassa myös PAMin jäsenille.

Suurilla toimialoilla vaihtelevaa kehitystä

PAMIN suurten toimialojen koronan jälkeinen kasvu hiipui vuonna 2023 talouden vaipeassa taantumassa. Palvelualojen yritykset raportoivat vielä alkuvuonna laajalti ammattityövoiman puutteesta. Loppuvuotta kohden merkittävimmäksi kasvua rajoittavaksi tekijäksi nousi kuitenkin kysynnän vähäisyys. Toimialojen kehitystä arvioidaan alla Tilastokeskuksen työpäiväkorjattujen ja kausitasoitettujen liikevaihto- ja palkkasummaindeksien avulla.

Kaupan vuosi oli vaisu

HINTOJEN vaikutuksesta puhdistetulla myynnin määrällä mitaten kaupan alan vuosi oli erittäin vaisu. Kuluttajien heikentynyt ostovoima painoi vähittäiskaupan myyntiä ja tukkukauppaa vaivasi erityisesti rakentamisen ja teollisuuden taantuma. Myynnin määrän osalta vuonna 2023 vähittäiskauppa taantui vuoden 2019 tasolle ja tukkukaupan osalta yhtä heikkoja vuosia oli viimeksi vuosituhannen alkupuolella.

TUKKUKAUPASSA hintatason nousu ei enää riittänyt kannattelemaan kasvua, vaan euromääräinen liikevaihto kääntyi selkeään laskuun edellisvuoteen verrattuna. Vähittäiskaupassa euromääräinen liikevaihto kasvoi vielä kokonaisuutena, mutta erityisesti kulttuuri- ja vapaa-ajan tuotteita myyvien yritysten myynti heikkeni, kun välttämättömyyshyödykkeet söivät entistä suuremman osan kuluttajien budjetista.

Matkailu- ja ravintolapalvelujen hyvää vuotta varjostaa kasvava epävarmuus

MAJOITUSPALVELUIDEN osalta vuosi oli lopulta erinomainen, kun liikevaihdon ohella myös myynnin volyymi ylitti koronapandemiaa edeltäneen huipputasen. Tästä huolimatta ulkomaisten matkailijoiden määrä ei ole vielä täysin palautunut.

RAVITSEMISTOIMINNASSA volyymin kasvu hiipui, mutta toimialan liikevaihto kasvoi yli 12 prosenttia, kun kasvaneita kustannuksia siirrettiin hintoihin. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan näkymät ovat kuitenkin epävarmat ostovoiman heikennyttyä Euroopassa laajalti koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan käynnistämän inflaatiojakson myötä.

Ruokakulut haukkasivat aiempaa isomman osan kuluttajien varoista.
Kuva: Aki Rask

Kiinteistö- ja vartiointialoilla tasaista tulosta

TUKIPALVELUIDEN osalta kehitys oli tasaisempaa, kun sekä kiinteistön- ja maisemanhoidon että turvallisuus-, vartiointi ja etsiväpalveluiden tuotannon volyymi laski vain hieman vuoden 2022 tasosta. Tuotannon laskua nähtiin erityisesti vuoden 2023 loppua kohti. Euromääräinen liikevaihto kasvoi sen sijaan kiinteistön- ja maisemanhoidon kohdalla yli 4 prosenttia ja turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluissakin yli 3 prosenttia.

Palkkasummissa myönteistä kehitystä

PALKKASUMMA kehittyi kaikilla PAMin suurilla toimialoilla myönteisesti, kun palkkojen nousu nosti palkkasummaa niilläkin toimialoilla, joilla työllisyyden kehitys jäi vaatimattomaksi. Merkittäväntä kasvu oli ravitsemistoiminnassa, jossa työpäiväkorjattu palkkasumma oli vuonna 2023 lähes 10 prosenttia suurempi kuin edeltävänä vuonna. Majoitusalaalla palkkasumman kasvu oli yhtä lailla vauhdikasta ylittäen 8 prosenttia. Tukipalveluissa palkkasumman kasvu jäi 4–5 prosentin ja kaupan aloilla 2–3 prosentin suuruiseksi.

Kaupan alan vetovoima kasvussa

PAMin tuorein vetovoimabarometri marraskuulta 2023 osoittaa kasvavaa kiinnostusta kaupan alan työtehtäviä kohtaan. Marraskuussa 41 prosenttia työkäisistä piti kauppaa mielenkiintoisena työalana. Kiinnostus oli lisääntynyt edellisvuodesta 6 prosenttiyksikköä.

Majoitus- ja ravitsemisala, joka oli aikaisemmin menettänyt suosiotaan, herättää nyt hieman enemmän kiinnostusta. Verian Groupin toteuttaman tutkimuksen mukaan 27 prosenttia 18–65-vuotiaista näki alan houkuttelevana.

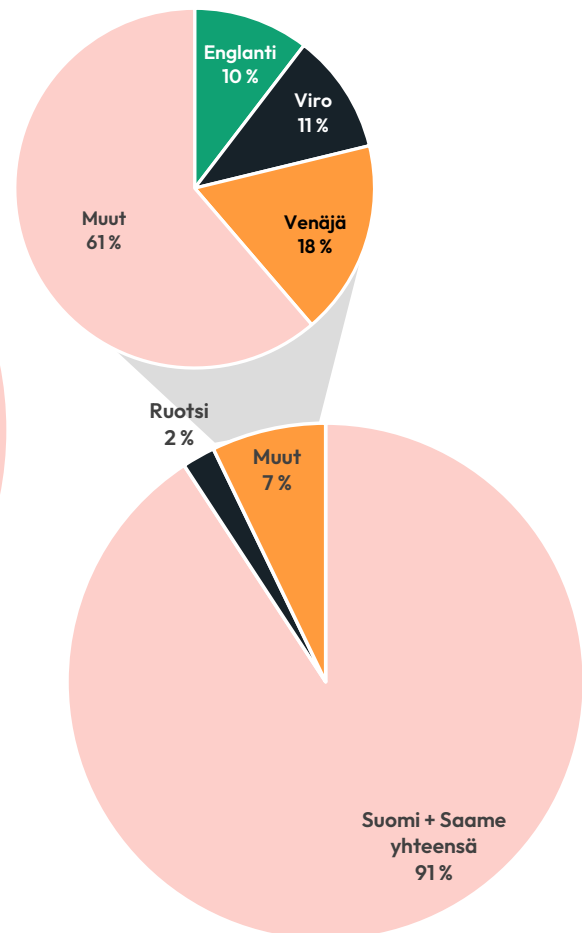
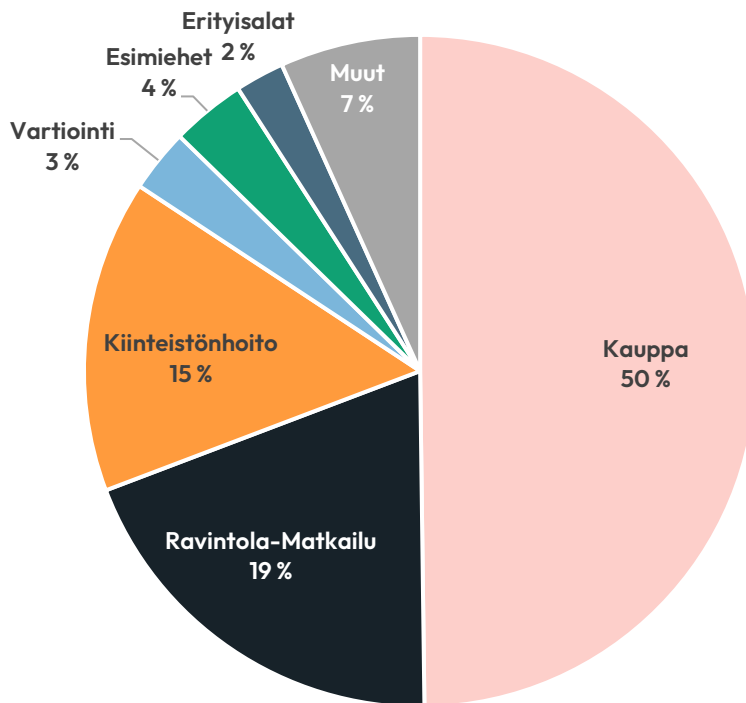
Kiinteistöpalvelualan houkuttelevuus on säilynyt käytännössä ennallaan viimeiset kolme vuotta, ja 23 prosenttia tutkimuksen kohderyhmästä piti alaa houkuttelevana viimeisimmässä kyselyssä. Näiden tulosten perusteella kiinteistöpalvelualan vetovoima pysyy samalla tasolla kuin esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan.

Yli 185 000 jäsentä, joista

74 % naisia

25 % alle 31-vuotiaita

22 388 uutta jäsentä

3966 erilaisissa luottamustehtävissä tai yhdyshenkilönä toimivaa

Uutta ilmettä ja näkyvyyttä liitolle

PAMin kirkastettu brändi ja uusi visuaalinen ilme otettiin käyttöön vuoden 2023 kuluessa. Brändi ja visuaalinen ilme nojaavat yhteisöllisyyteen jäsenet ja palvelualojen työntekijät pääosassaan. Brändi tuo esiin liiton arvoja; inhimillisyyttä, monimuotoisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Alkuvuodesta brändi ja visuaalinen ilme näkyivät liiton kampanjoissa ja mainonnassa sekä vähitellen uudistetuissa esitteissä ja muissa materiaaleissa. Uuden ilmeen lopullinen lanseeraus koitti elokuun puolivälissä, kun liiton uudet verkkosivut avattiin.

KIRKASTETTU BRÄNDI ja uusi visuaalinen ilme tulivat vuoden aikana tutuiksi niin jäsenille kuin liiton henkilökunnallekin. Uudistus nähtiin valtaosin onnistuneeksi ja uusi visuaalisen ilme sai kiitosta moderniuudestaan ja raikkaudesta.

Kampanjat vauhdittivat neuvotteluja ja yhdistivät liittoja

ALKUVUODEN työehtosopimuskierrosta vauhdittivat Mitä meille kuuluu ja Meille kuuluu parempi palkka -kampanjat. Kesän kynnyksellä lanseerattiin kesätyöntekijöille kohdistettu Kesäkonkarit-kampanja

vahvistamaan nuorten tietoisuutta työelämäoikeuksista. Samalla tehtiin liittoa tunnetuksi nuorten keskuudessa. Kampanjassa hyödynnettiin ensimmäistä kertaa TikTokia laajasti, ja tämän myötä PAM sai yli 300 uutta seuraajaa ja 9700 tykkäystä. Kesäkonkareissa ääneen pääsivät myös somevaikuttajat, jotka keräsivät omilla PAMista kertovilla sisällöillään 110 000 näyttökertaa.

ALKUSYKSYSTÄ käytyjen liittokokousvaalien äänestysaktiivisuutta tuettiin digitaalisella mainonnalla ja radio- sekä Spotify-mainoksilla, jotka pyörivät elo-syyskuussa. Lokakuun liittokokous oli rakennettu visuaalisesti PAMin uuden ilmeen mukaiseksi ja liittokokouksessa julkistettiin myös Yhdessä parempaa -video, joka toimi liiton kirkastetun brändin lippulaivana. Yhdessä parempaa -kampanja toi loppusyksystä lisänäkyvyyttä ja vahvisti mielikuvaa PAMista palvelualojen työntekijöiden omana, vahvana yhteisönä. Kampanja sai yli 16 miljoonaa näyttökertaa eri kanavissa.

Vuoden aikana liiton tunnettuutta parannettiin brändillisellä mainonnalla ja markkinoinnissa tehostettiin liiton tarjoamien etujen ja palvelujen esiintuontia.

Jäsenhankintaan tähtäävä digitaalinen mainonta toi liittoon reilut 4 000 uutta jäsentä ja näkyvyys sosiaalisessa mediassa toi PAMille lähes 4 700 uutta seuraajaa.

PETTYMYS työntekijävastaiseen ja heikoimmassa asemassa olevilta leikkaavaan hallitusohjelmaan yhdisti SAK:laiset liitot syksyllä 2023 Painava Syy-kampanjan taakse. Kampanja näkyi liittojen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa ja syksyn aikana järjestettiin monia lyhyitä mielenilmaisuja, joiden kautta tuotiin näkyvyyttä asialle ja vastustettiin hallituksen leikkauksia ja työelämän heikennyksiä.

PAM TOTEUTTI lokakuussa Olisiko parempia leikkauskohteita -kampanjan, jolla vastustettiin työtömyysturvaan kohdistuvia leikkauksia. Kampanja näkyi sosiaalisen median lisäksi laajasti muun muassa ulkomainonnassa. Tämäkin kampanja sai yli kaksi miljoonaa näyttökertaa digitaalisessa mainonnassa.

Selkeitä kokonaisuuksia uusilla verkkosivuilla

LIITON UUDET VERKKOSIVUT avattiin elokuussa. Verkkosivut käsittävät suomenkielisen sivuston lisäksi lähes yhtä laajat englannin- ja ruotsinkieliset kokonaisuudet. Uudistustyö olikin valtava ponnistus, koska tietosisällöt uudistettiin lähes täysin aiempaa laajemmiksi ja yhtenäisemmiksi kokonaisuuksiksi.

Uudistus toi käyttöön entistä selkeämmät ja loogisemmat asiakokonaisuudet, joiden ansiosta jäsenet ja muut sivuston kävijät löytävät helpommin tarvitsemansa tiedot ja pysyvät ajan tasalla liiton toiminnasta. Uudistuksen yhteydessä lanseerattiin muun muassa Yhteiskunnassa-osio, joka valottaa liiton vaikuttamistyötä ja yhteiskunnallisia tavoitteita.

Uusien verkkosivujen myötä PAMin uusi brändi ja visuaalinen ilme tulivat kokonaisuudessaan näkyviksi. Selkeän käyttökokemuksen ohella verkkosivut vahvistavat liiton identiteettiä tuoden esiin uuden brändin ja visuaalisen ilmeen. Verkkosivujen kehitys jatkuu tulevina vuosina muun muassa selkokieliisyyden osalta.

Jäsenpalvelujen kehittäminen jatkui

PAMin tavoitteena on tarjota jäsenilleen yhä parempia palveluja, jotka vastaavat entistä paremmin jäsenten tarpeisiin. Tärkeää on varmistaa jäsenpalvelujen tavoitettavuus, helppokäyttöisyys ja laadukkuus.

Vuonna 2023 liitossa jatkettiin jäsenpalvelujen kehittämistä. Kehittämistyössä tarkastellaan erityisesti liiton jäsenpalvelukanavia, jäsenen työsuhteasioiden ja jäsenyysasioiden hoitoon liittyviä prosesseja, palvelujen toteuttamiseen käytettäviä tietojärjestelmiä sekä työyhteisöpalvelujen kokonaisuutta.

KEHITTÄMISTYÖTÄ vauhdittivat syksyllä 2023 myös ulkopuoliset asiantuntijat, jotka toivat organisaatioon lisäymmärrystä ja kehittämiskokemusta erilaisista palveluprosesseista ja järjestelmistä. Syksyn aikana keskityttiin erityisesti jäsenyyspalveluiden ja viestintän sisältöihin. Vuoden 2024 puolella työtä jatketaan työsuhte palvelujen, koulutuksen ja työyhteisöpalveluiden osalta.

Myös liiton IT-arkkitehtuurin nykytilaa kartoitettiin osana kehitysprojektia. Samalla tutkittiin erilaisia vaihtoehtoja asiointijärjestelmiksi ja näiden osalta valmisteltiin tulevaisuuden ratkaisuvaihtoehtoja.

UNIOFY-järjestelmää kehitettiin edelleen luottamushenkilöiden ja ammattiosastojen järjestämis- ja viestintätyökaluksi.

Vuoden 2023 aikana avattiin PAMin uudet verkkosivut, jotka parantavat liiton jäsenpalveluista, työehdoista ja erilaisista kampanjoista viestimistä jäsenille ja yhteistyökumppaneille. Vuoden aikana kehitettiin myös puuttuvien jäsenmaksujen selvitysprosessia ja saatiin näin vähennettyä turhia liitosta erottamisia. Henkilökunnan valmiuksia neuvomaan muuttaneita lainsäädännön ja lupaprosessin osalta parannettiin ja työsuhte palveluiden toimivuutta varmistettiin. Työsuhte palveluiden paremman sähköisen tarjoamisen kartoittamistyö aloitettiin.

Myös säännöllinen jäsenten asiointikokemusten seuranta aloitettiin vuoden aikana. Saatujen palautteiden mukaan tyytyväisyys asiointitilanteisiin aluetoimistoilla ja puhelinpalveluissa on korkealla tasolla.

Tuhansia palvelukohtaamisia jäsenten kanssa

106 486

yhteydenottoa

38 043

ratkaistua jäsenyysasia

26 398

ratkaistua työsuhdeasia

60

juttua, jotka lakimies on ottanut hoitaakseen eli jäsenelle myönnetty oikeusapua

690

erimielisyystapausta päätökseen, näistä

76 % ratkaistiin vuoden kuluessa

35 % ratkesi muutamassa kuukaudessa

50 % tapauksista Helsingin ja Uudenmaan alueilla

56 % kaupan ja maravan aloilla

327 sovittua tapausta

24 voittoa oikeudessa

Riitoja ja ratkaisuja: PAM jäsentensä apuna

Yksi PAMin merkittävimmistä jäseneduista on työsuhdeneuvonta ja oikeusapu.

USEIN JÄSENTEN ongelmat koskevat palkkoja, työvuorosuunnittelua, annettuja tai antamattomia työtunteja, varoituksia, irtisanomisia tai häirintää. Kyse voi olla myös työnantajan maksukyvyttömyydestä tai jopa maksuhaluttomuudesta.

Suurin osa riidoista ratkaistaan työpaikoilla, usein luottamusmiehen avustuksella. Jos asiat eivät ratkea työpaikalla, apuun tulevat PAMin toimitsijat. Toimitsijoiden avulla ratkaistaan vuosittain noin 650 riita-asiaa ja jäsenille koituu näistä noin 2,5 miljoonan euron saatavat.

VAIKEIMMAT RIITA-ASIAT päättyvät PAMin juristeille ja oikeusapua myönnetään vuosittain noin sadassa tapauksessa. Joskus kyse voi olla laajemmasta ikävästä ilmiöstä työmarkkinoilla. Tällöin yksittäisen jäsenen oikeustapauksen kautta vaikutetaan asioihin laajemminkin.

Suurin osa erimielisyyksistä on järjestäytymättömillä työpaikoilla.

Uutuutena opintopisteytetyt koulutukset

Vuoden 2023 päätavoitteena oli täydentää PAMin koulutustarjontaa kaikille jäsenille suunnatuilla opintopisteytetyillä koulutuksilla.

OPINTOPISTEYTETYSSÄ jäsenkoulutuksessa painottui monipuolisten työelämätaitojen vahvistaminen. Koulutusten teemoina olivat muun muassa ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot, digi- ja ilmasto-osaaminen sekä englannin- ja suomenkielentaito.

Luottamushenkilöille suunnatussa opintopisteytetyssä koulutuksessa vahvistettiin erityisesti tehtäväkohaista osaamista, lainsäädäntö-, työehtosopimus- ja paikallisen sopimisen osaamista sekä sovittelu- ja neuvottelutaitoja.

Koulutustarjontaa monipuolistettiin jäsenille ja luottamushenkilöille suunnatuilla webinaarisarjoilla, joissa käsiteltiin monipuolisesti ajankohtaisia työelämän kysymyksiä.

VUOSI 2023 oli myös liittokokousvuosi, joka koulutuksen osalta tarkoitti liittokokousedustajien sekä uuden valtuuston ja hallituksen perehdytystä. Liittokokousedustajien ja valtuutettujen koulutukset rakentuivat lähiopetuksesta sekä Howspace-koulutusympäristössä olevista itseopiskeluaineistoista.

HALLITUKSEN PEREHDYTYS alkoi vuoden 2023 syksyllä jatkuen vuonna 2024. Se muodostuu useammasta lähiopetuksessa toteutettavasta opintopisteytetyistä koulutusmoduulista sekä ennakko- ja välitehtävistä.

Satoja kohtaamisia
koulutuksissa

3 937

osallistujaa

281

koulutusta

396

koulutuspäivää

2 459

opetustuntia

Opintopisteitä

421

jäsenelle

36

kurssilta

Edistämässä reilua työelämää Euroopassa ja globaalisti

Liiton Eurooppa-yhteistyön tavoite on reilujen sisämarkkinoiden ja oikeudenmukaisen työelämän edistäminen EU:ssa. Alakohtaisen työehtoista sopimisen ja työehtosopimusten kattavuuden lisääminen on Euroopassa yhä tärkeämpi tavoite.

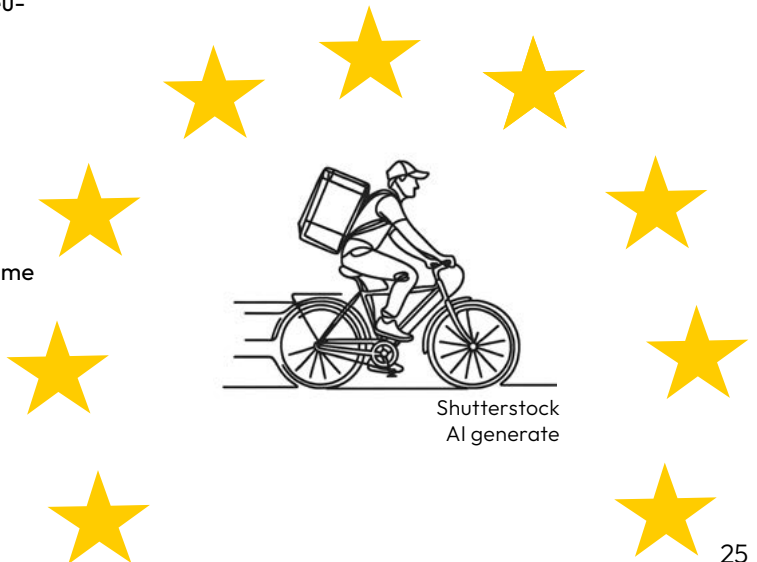
Yritysvastuu- ja alustatalous-direktiivit merkittäviä etappeja

Vuonna 2023 PAMille tärkeimmät EU-lainsäädäntö-aloitteet koskivat yritysvastuuta, alustataloudessa työskentelevien työoloja ja eurooppalaisia yritysneuvostoja (European Works Councils, EWC).

YRITYSVASTUUDIREKTIIVIN osalta liiton tavoitteena oli EU-tason sääntely, jolla voitaisiin estää ihmisoikeusloukkaukset ja turvata työntekijöiden oikeuksien toteutuminen yritysten alihankintaketjuissa.

ALUSTATALOUTTA koskevassa direktiivissä ajoimme vahvaa EU-lakia, jolla voitaisiin taata alustoilla työskentelevien ammattiaseman määrittäminen työntekijäksi silloin, kun työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät.

Yritysvastuu- ja alustatalousdirektiivien lainsäädäntöhankkeissa teimme vaikuttamistyötä yhdessä eurooppalaisten ay-järjestöjen sekä kotimaisen kansalaisjärjestöjen kanssa. Molempien hankkeiden käsittely oli vuoden 2023 päättyessä edelleen kesken.

Työntekijöiden asema esillä konferensseissa ja tapahtumissa

UUDEEN AIKANA vaikutimme Euroopan unionin instituutioihin saadaksemme EWC:itä koskevia nyky-sääntöjä vahvistettua. Edistimme muun muassa sitä, että EWC-toiminnan laiminlyömisestä aiheutuisi myös Suomessa seuraamuksia yrityksille ja työntekijäpuolen mahdollisuudet saada oikeussuojaa rikkomustilanteissa paranisivat. Loppuvuodesta 2023 Euroopan komissio totesi antavansa aiheesta lakiesityksen.

Kaupan alan eurooppalaisessa yhteistyössämme keskeisiä teemoja olivat vihreä ja digitaalinen siirtymä, osaamisen kehittäminen sekä toimialatasoisten työehtosopimusten roolin vahvistaminen. Vuoden päätapahtuma oli UNI Europa Commerce -konferenssi, jossa käsiteltiin muun muassa työntekijöiden asemaa

heikentäviä liiketoimintamalleja sekä globaalisti toimivien yritysten loukkauksia työntekijöiden kollektiivista neuvotteluoikeutta ja järjestäytymistä kohtaan. Vuonna 2023 perustimme myös pohjoismaisten kaupan alan liittojen EWC-työstä vastaavien verkoston.

MARRASKUUSSA 2023 järjestimme uutena jäsen-tapahtumana kansainvälisen viikonlopun, jossa käsiteltiin laajasti liiton kansainvälisen työn teemoja. Jäsentemme kanssa tehtävässä kansainvälisessä yhteistyössä tärkeässä roolissa oli edelleen EWC-toiminta, jonka piirissä on Suomessa tuhansia PAMin edustamien alojen työntekijöitä. Pamilaisille EWC-edustajille järjestettiin vuoden kuluessa useita koulutus- ja verkostoitumistapahtumia.

KESÄLLÄ 2024 pidettävissä Euroopan parlamentin vaaleissa tavoittemme on sekä aktivoida jäseniä äänestämään että tuoda keskusteluun pamilaisille tärkeitä työelämäaiheita.

PAM sai Breaking Through Award -palkinnon UNI Globalin World Congressissa Philadelphiassa 28.8.2023. Kuva: UNI Global

Kansainvälisen vaikuttamistyön tuloksia ja tulevaisuuden suunnitelmia

GLOBAALILLA tasolla PAM vaikuttaa kehittyvien maiden työntekijöiden oikeuksien toteutumiseen, eriarvoisuuden vähentämiseen ja köyhyyden poistamiseen solidaarisuushankkeilla, joita hallinnoi SASK ja joiden pääasiallinen rahoittaja on ulkoministeriö.

PAM rahoittaa seitsemää hanketta ohjelmakaudella 2022–2025. Vuosi 2023 oli ensimmäinen kokonainen toimintavuosi sisarliitoillemme, joiden järjestäytymistä ja neuvottelukapasiteettia hankkeilla vahvistetaan.

Vaikka työ on vasta alussa, monia voittojakin ehdittiin jo saavuttaa.

1. NEPALISSA liitot saivat solmittua uuden työehtosopimuksen maan suurimman supermarketketjun Bhat-Bhatenin 4500 työntekijälle, jotka ovat suurimmaksi osaksi naisia. Uusi sopimus nostaa palkkoja peräti 20 %.

2. INTIASSA tavoitellaan Amazon-verkkokaupan varastotyöntekijöiden omaa liittoa. Ensimmäisenä askeleena nämä alustatalous-työntekijät ovat perustaneet oman yhdistyksen ”DEL-4 Employees Welfare Platform”. UNI Globalin koordinoima Amazonin työntekijöiden maailmanlaajuinen allianssi on intialaisten työntekijöiden tukena.

3. MALAWIN hotelli- ja ravintolatyötä edustava liitto HFPCWU on saanut satoja uusia jäseniä ja kokonaan uusia työpaikkoja on saatu järjestäytymisen piiriin. Liiton neuvottelukyky on vahvistunut ja se on mukana kansallisessa turismisektorin minimipalkkaa koskevassa neuvottelukunnassa.

4. ETELÄ-AFRIKASSA hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa CSAAWU-liittoa ja parantaa työskentelyolosuhteita viinitiloilla, eteni yli odotusten. Kaksitoista uutta viinitilaa järjestäytyi vuoden aikana ja palkkaneuvottelut tuottivat lähes 10 % korotustilaisuuksia. Naisten asemaan sekä työterveyteen ja turvallisuuteen saatiin parannuksia ja lisäksi työntekijöiden asumisolaja kehitettiin.

TYÖ PAMIN, ALKON ja maailmanliitto IUF:n yhteistyösopimuksen osalta jatkui. Tavoitteena on taata ILO:n perusoikeuksien toteutuminen alkoholijuomien globaaleissa tuotantoketjuissa.

Vuonna 2023 työ Etelä-Afrikan viinitilojen ihmisoi-keustilanteen parantamiseksi jatkui tuloksellisesti: liitot saivat työnantajia yhteiseen neuvottelupöytään, järjestämisvapaus toteutui entistä useammalla tilalla ja ensimmäinen työehtosopimus neuvoteltiin. Lisäksi IUF, PAM, Alko -sopimuksen laajentamisesta käytiin keskustelua italialaisten ja karibialaisten liittojen kanssa. Seuraavana vuorossa on Ranska ja USA.

Tulevaisuuden tavoitteet määriteltiin liittokokouksessa

PAMin liittokokous pidettiin Jyväskylän Paviljongissa 24.-26.10.2023. Neljän vuoden välein järjestettävä liittokokous käyttää ylintä päättävää valtaa PAMissa.

Mukana kokouksessa oli 329 liittokokousvaaleilla valittua kokousedustajaa, liiton henkilökuntaa, kotimaisia ja kansainvälisiä kutsuvieraita, yhteensä noin 500 henkilöä.

Äänestysaktiivisuus hienoisessa nousussa liittokokousvaaleissa

LIITTOKOKOUSVAALEIHIN valmistauduttiin hyvissä ajoin jo vuoden 2022 loppupuolella.

Vaalien tavoitteena oli rohkaista jäsenistöä lähtemään ehdokkaaksi, nostaa äänestysaktiivisuutta ja innostaa jäsenistöä ottamaan osaa päätöksentekoon sekä kiinnostumaan liiton hallinnon tehtävistä.

Liittokokousvaalien ehdokasasettelu ajoittui keväälle ja kesän alkuun 2023. Tavoitteena oli saada ehdokkaita kattavasti eri aloilta, alueilta ja työpaikoilta

siten, että asetetut ehdokkaat kuvastaisivat PAMin jäseniä ja toimialoja mahdollisimman hyvin. Erityistä huomiota kiinnitettiin maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten jäsenten ehdokkaaksi rohkaisemiseen ja ehdokkuuden tukemiseen.

EHDOKKAAKSI ilmoittautui yhteensä 768 jäsentä, joista äidinkielenään muuta kuin Suomea puhui 24 ehdokasta. Ehdokkaiden keski-ikä oli 45 vuotta.

Kolmen viikon äänestysaika ajoittui elo-syyskuun taitteeseen, 28.8.-15.9.2023. Tavoitteena oli korkeampi äänestysaktiivisuus kuin edellisissä liittokokousvaaleissa ja tähän myös päästiin. Äänestysaktiivisuus nousi 13,4 prosenttiin ja innokkaimpia äänestäjiä olivat 51-60-vuotiaat. Miehet äänestivät hieman aktiivisemmin kuin naiset.

Liittokokoukseen valituista 55,6 prosenttia oli uusia eli ensikertalaisia liittokokousedustajina.

Suunta tulevalle nelivuotiskaudelle

LIITTOKOKOUKSESSA hyväksyttiin liiton tavoiteohjelma vuosille 2024–2027. Ohjelma määrittää päämäärät ja tavoitteet, jotka toimivat pohjana liiton strategialle ja siten myös valtuuston ja hallituksen työlle. Lisäksi liittokokous valitsi liiton puheenjohtajan, hallituksen puheenjohtajan henkilökohtaisen varajäsenen, hallituksen ja valtuuston.

TAVOITEOHJELMAN TYÖSTÖ aloitettiin jo vuoden 2022 syksyllä, jolloin liiton aktiiveilta kerättiin hiljaisia signaaleja eli näkemyksiä toimintaympäristön nykytilasta ja muutoksista. Näiden ja asiantuntija-arvioiden pohjalta muodostettiin alkuvuodesta 2023 toimintaympäristöanalyysi. Varsinaista tavoiteohjelmaa työstivät liiton asiantuntijat johtoryhmän ja hallituksen ohjauksella kevään ajan.

Tavoiteohjelman toteuttamiseksi aloitettiin heti liittokokouksen jälkeen strategiatyö, joka valmistui helmikuussa 2024. Kauden mittaisen strategian tarkoituksena on osoittaa välineet tavoiteohjelman tavoitteiden toteuttamiselle.

Inflaatio talouskehityksen riesana, liiton talous pysyi vakaana

Kiihtyvä inflaatio säilyi koko vuoden puheenaiheena ja merkittävimpänä taloustilanteen kehittymiseen vaikuttavana tekijänä.

Vaikka inflaatio kääntyi laskuun vuoden 2023 aikana, se säilyi vielä liian kireänä, jotta Euroopan keskuspankki olisi voinut laskea ohjauskorkojaan. Myös sotatilanne sekä Ukrainassa että Gazan alueella heijastui maailmankauppaan ja vallitsevaan taloustilanteeseen.

MARKKINAKOROT kääntyivät vuoden aikana hienoisesti laskuun, mutta eivät riittävästi piristääkseen asuntokauppaa tai yksityistä kulutusta. Talouskehitys oli ylipäätään vaisua Euroopassa. Sijoitustoiminnan näkökulmasta korkomarkkinat piristyivät ja osakemarkkinoiden kehitys parantui. Kiinteistö- ja asuntomarkkinoiden vaikea tilanne kuitenkin jatkui.

LIITON raportoidun sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2023 oli 1,3 miljoonaa euroa ja raportoitu sijoitusomaisuus 31.12.2023 oli noin 391 miljoonaa euroa eli noin 4 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuonna vastaavaan aikaan.

Vuonna 2023 liiton jäsenmaksun suuruus pysyi ennallaan olleen 1,5 prosenttia jäsenen veronalaisesta bruttotulosta. Vuonna 2023 liitto maksoi Palvelualueen työttömyyskassalle seitsemän euroa kuukaudessa henkilöä kohden niiden jäsenten osalta, jotka kuuluivat liiton ohella työttömyyskassaan.

TOIMINTAVUONNA liiton maksavien jäsenten määrä laski hieman yli 4 000 henkilöä edellisestä vuodesta. Liiton jäsenmaksutuotto oli 27,33 miljoonaa euroa ja budjetoidun suuruinen. Varsinaisen toiminnan menot olivat 31,44 miljoonaa euroa. Menot olivat noin 2,45 miljoonaa euroa budjetoitua suuremmat. Budjetin ylitys johtui suurimmaksi osaksi jäsenille maksetuista lakkoavustuskorvauksista.

SIJOITUSTOIMINNAN tuotoilla katettava kulujäämä oli 4,11 miljoonaa euroa, budjettiarvion ollessa 1,69 miljoonaa euroa. Koska sijoitustoiminnan kirjanpidollinen nettotuotto oli kuitenkin 41,76 miljoonaa euroa, oli vuoden 2023 tulos 37,65 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Henkilöstön työtyytyväisyys hyvällä tasolla

Ensi kertaa PAMin historiassa otettiin käyttöön johtamisen periaatteet, jotka julkaistiin marraskuussa 2022 henkilöstöpäivillä. Samalla päivitettiin PAMin johtamisjärjestelmä, jossa selvennetään päätöksentekoa ja vastuuta PAMissa.

Vuonna 2023 juurrutettiin johtamisen periaatteita organisaatiossa, ja samaan aikaan työstettiin koko henkilökunnan voimin työyhteisön arvoja, jotka hyväksyttiin ja julkaistiin vuoden 2024 puolella.

HENKILÖSTÖN TUNTOJA kartoitettiin vuoden aikana kvartaaleittain tehtävällä pulssikyselyllä. Kokonaistulokset olivat hyvällä tasolla. Asteikolla 1–5 oli yhteistulos 3,75 (kysely 4/2023). Kyselyssä vahvuustekijöiksi nousivat muun muassa työntekijöiden saama apu työkavereilta ja esihenkilöiltä sekä se, että työ koetaan merkitykselliseksi.

Henkilökunnalle tehtiin haittoja ja vaaroja kartoittava kysely, jossa selvitettiin työpaikan turvallisuutta ja työterveyteen vaikuttavia asioita. Tuloksen perusteella liiton työsuojelu on hyvällä tasolla, samoin vaarojen ja haittojen hallinta. Kyselyn tuloksia käsiteltiin keskustoitustossa ja kussakin aluetoimistossa

yhdessä työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluasiamiehen kanssa sekä tehtiin tarvittavat toimenpiteet. Tavoitteena on, että PAMin fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset työolot ovat työntekijälle turvalliset, terveelliset ja kehittävät.

Liiton vakituinen henkilöstömäärä 31.12.2023 oli 149 (149) ja määräaikaisessa työsuhteessa työskenteli 9 (9) henkilöä. Lisäksi viisi vakinaista tehtävää täytettiin loppuvuodesta, mutta työsuhteet alkoivat varsinaisesti vasta vuoden 2024 puolella.

Henkilöstöstä naisia oli 70 prosenttia ja miehiä 30 prosenttia. PAMin henkilöstön keski-ikä nousi edeltävään vuoteen nähden ollen 47,3 vuotta (46,4 vuotta). Ikäkaudessa yli 50-vuotiaiden osuus korostuu verrattuna muihin ikäryhmiin. Vaihtuvuus oli edelleen vähäistä, vain 5,4 (6,7) prosenttia sisältäen myös eläköitymiset. Koulutustasoindeksi oli 4,92.

Tavoiteohjelman seuranta

PAMin liittokokous päätti kesäkuussa 2019 liiton tavoiteohjelmasta, jossa linjataan päämääriä ja keinoja liiton toiminnalle vuosille 2019–2023.

Kulunut vuosi oli tavoiteohjelmakauden viimeinen vuosi.

Paras palvelu syntyy ihmisistä

Palvelualojen yritysten menestyminen riippuu vahvasti siitä, kuinka ne onnistuvat palvelemaan asiakkaitaan. Palvelualojen ammattilainen tuntee asiakkaiden odotukset. Tätä osaamista yritysten kannattaa hyödyntää entistä vahvemmin. Tulevaisuudessa palvelualojen ammattilaisten osaamisvaatimukset kasvavat työn muutoksen mukana, kun laadukasta palvelua odotetaan ympäri vuorokauden ja vuoden jokaisena päivänä. Hyvä palvelu syntyy tyytyväisistä työntekijöistä. Tyytyväisyys edellyttää riittävää toimeentuloa, kannustavaa työilmapiiiriä ja asianmukaisia työskentelyolosuhteita. Työnantajien kanssa meillä on yhteinen tavoite saada alan elinkeinot menestymään, mutta ei kuitenkaan keinolla millä hyvänsä.

1

Tavoitteenamme on vahvistaa palvelualojen ammattilaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä sekä työpaikkansa päätöksiin ja kehitystyöhön. Pyrimme lisäämään palvelutyön ja sen tekijöiden arvostusta osoittaen samalla, että uudet teknologiat ja laadukas palvelu kuuluvat yhteen.

- **PALVELUALOJEN** työntekijöiden arvostus tuli jälleen esiin PAMin vuosittaisessa vetovoimabarometrissa. Noin 41 prosenttia työkäisistä pitää kauppaa houkuttelevana työnantajana. Vastaavat luvut ovat 27 prosent-

tia majoitus- ja ravitsemisalalla ja 23 prosenttia kiinteistöpalvelualalla. Kiinteistöpalvelualan houkuttelevuus on kasvanut vuosien aikana, muiden pysynyt koko lailla vakaana. Osa-aikatyön paljous vaikuttaa edelleen alojen imagoon.

- **MAAN HALLITUKSEN** suunnittelemat leikkaukset heijastuvat palvelualojen vetovoimaan. Esimerkiksi sovitellun päivärahan, lapsikorotuksen tai asumistuen leikkaukset heikentävät halukkuutta ottaa vastaan osa-aikatyötä.

- **SUUNNITTELIimme** yhteistyössä Tampereen seudun ammattiopisto Tredun kanssa uuden koulutuskokonaisuuden, joka nostaa asiakaspalvelutaidon profiilia. Koulutuksesta saa todistuksen ja lisäksi opintoja voi hyödyntää osana ammatillisia tutkintoja. Koulutus pilotoidaan keväällä 2024.
- **VAIKUTIMME** ennakkoon Euroopan unionin instituutioihin saadaksemme EWC:itä koskevia nykysääntöjä vahvistettua. Edistimme muun muassa sitä, että EWC-toiminnan laiminlyömisestä aiheutuisi Suomessakin yrityksille seuraamuksia ja työntekijäpuolen mahdollisuudet saada oikeussuojaa rikkomustilanteessa paranisivat. Loppuvuodesta 2023 Euroopan komissio totesikin antavansa aiheesta lakiesityksen.
- **JÄRJESTIMME** toistakymmentä koulutus- tai verkostoitumistapahtumaa pamilaisille EWC-edustajille. Perustimme pohjoismaisten kaupan alan liittojen EWC-työstä vastaavien verkoston.

2

Tavoitteenamme on parantaa palvelualoilla työskentelevien työehtoja. Autamme työntekijöitä kehittämään osaamistaan ja selviämään muuttuvien työnkuvien, tehtävien ja välineiden sekä muuttuvan työn tekemisen ja tarjoamisen maailmassa. Lisäksi vaikutamme sääntelyyn, jotta työntekijöiden oikeudet ja elämisen edellytykset toteutuvat muuttuvassa työelämässä.

- **VAIKUTIMME** ennen eduskunta-vaaleja ehdokkaisiin ja puolueisiin, jotta palvelualojen työntekijöiden elämisen edellytykset olisivat vahvistuneet. Valitettavasti vaalituloksen jälkeen syntynyt Orpon-Purran hallitus vie tilanetta päinvastaiseen suuntaan.
- **UUODEN AIKANA** pyrimme monin tavoin vaikuttamaan siihen, että työnantajien tavoitteita edistävän Orpon-Purran hallituksen suunnittelemat leikkaukset ja heikennykset eivät toteutu. Hallitus on kuitenkin toteuttamassa suunnitelmansa ilman aitoa keskustelua tai neuvottelua.
- **MYÖS JÄSENISTÖ** pyrki vaikuttamaan kuluneen syksyn ajan hallitusohjelman työehtoja heikentäviin lakihankkeisiin. Erilaisissa mielenilmauksissa, työpaikoille jalkautumisissa ja lakkotoimissa oli mukana noin 30 000 jäsentä kaikilta PAMin sopimusaloilta. Hallitus ei perääntynyt lakiesityksissään

ja vaikuttamistoimia päätettiin vuoden lopussa jatkaa seuraavan vuoden puolella.

- **JÄSENISTÖ VAIKUTTI** aktiivisesti myös kevään 2023 työehtosopimusneuvotteluihin. Erilaisiin työpaikkatoimiin, kuten vetoomuksiin, mielenilmaisuihin tai lakkoihin, osallistui yli 40 000 jäsentä. Liiton jäsenet edistivät järjestöillisillä toimilla sopimuksien syntymistä ja samalla liiton jäsenmäärä kasvoi.
- **ALUSTATALOUDESSA** työskentelevien työoloja koskevan direktiivin osalta ajoimme vahvaa EU-lakia, joka takaisi alustoilla työskentelevien ammattiaseman määrittämisen työntekijöiksi silloin, kun työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Teimme vaikutusmyönteistä eurooppalaisten ay-järjestöjen ja FinUnionsin kanssa.

3

Tavoitteenamme on palvelualojen elinkeinojen menestyminen ja kehittyminen. Tätä edistämme vaikuttamalla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja sääntelyyn.

- **UUONNA 2023** julkaisiin työvoiman saatavuutta, työvoimapolua ja kohtaanotto-ongelmia käsittelevä työ- ja elinkeinoministeriön raportti. Osallistuimme palvelualojen

osalta raportin työstämiseen. Raportissa kartoitettiin ensimmäisen kerran yksityiskohtaisesti eri alojen työvoiman saatavuuteen liittyviä esteitä. Esimerkiksi kohtaanto-ongelman kasvu selittyy merkittävältä osin epätyypillisten työsuhteiden lisääntymisellä. Valitettavasti raportissa esiin nostettuja asioita tai toimeenpanoehtoja ei huomioitu Orpon-Purran hallitusohjelmassa.

- **TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖSSÄ** tehdystä kaupan selonteosta eduskunta päätti alkuvuodesta 2023. Kaupan selonteko toteutettiin PAMin esityksestä ja sen työstämiseen osallistuivat keskeiset kaupan alan toimijat. Selonteko sisälsi 38 kehittämis ehdotusta, jotka jakaantuvat kansalliseen kehittämistyöhön, alan rakenneuutokseen ja kansainväliseen vaikuttamistyöhön.
- **OLEMME OSALLISTUNEET** työ- ja elinkeinoministeriön matkailufoorumin työhön. Matkailufoorumi on matkailun kehittämisen keskeinen, valtakunnallinen toimija. Se toimii neuvoo-antavana asian-tuntija elimenä matkailun kehittämiseen liittyvissä strategioissa kokonaisuuksissa.
- **UUODEN AIKANA** osallistuimme aktiivisesti myös Suomen matkailustrategian päivittämiseen.

Uudistuva sopimusjärjestelmä

Työn monimuotoistuminen, jopa uudelleen määrittäminen, tarkoittaa työsuhteiden laadun erilaistumista, työsuhteiden osittaista korvautumista muilla rakenteilla sekä ammattikuvien hämärtymistä. Siksi sopimusjärjestelmänkin on uudistuttava, ja haluamme olla sen aktiivinen kehittäjä ja sopija. Riippumatta työsuhteen muodosta työntekijöiden vähimmäistyoehdoista, kunnollisista työolosuhteista sekä työhyvinvoinnista on huolehdittava myös tulevaisuudessa.

4 Tavoitteenamme on, että työ-elämän sääntelyjärjestelmää päivitetään työntekijöiden, työnantajien ja valtiovallan jatkuvalla yhteistyöllä koko yhteiskunnan kannalta kestäväen muutoksen mahdollistamiseksi. Työelämän sääntelyjärjestelmän lähtökohtana tulee olla työntekijöiden suojeleminen. Pamilaisten työntekijöiden kannalta tämä tarkoittaa eritoten toimeentulon takaavien työsuhteiden turvaamista.

- **ESITIMME** näkemyksemme Suomen työmarkkinamallin kehittämisestä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) lausuntopyynnössä, joka koski vientivetoista työmarkkinamallia ja sovittelujärjestelmän kehittämistä koskevia hallitusohjelmakirjauksia.

Lausuntomme mukaan

- hallitusohjelman kirjauksilla koskien vientivetoista työmarkkinamallia ja sovittelujärjestelmää olisi merkittävä negatiivinen vaikutus PAMin sopimusalojen työntekijöille ja yrityksille ja sitä kautta koko työmarkkinakenttään ja kansantalouteen
- Suomi ja palvelualat tarvitsevat työehtokoordinaatiota, jossa kilpailukyvyyn ja ostovoiman turvaavat työehtoratkaisut näytävät suuntaa kaikkien alojen työmarkkinaratkaisuille. Toimivaa työehtokoordinaatiota ei kuitenkaan voida toteuttaa yksipuolisesti eikä pakottavalla lainsäädännöllä, vaan se edellyttää kaikkien osapuolten tarpeita huomioivaa kompromissia
- olemme sitoutuneet SAK:n yhteisiin tavoitteisiin ja osana niitä sopimaan koordinaatioon pohjautuvasta työmarkkinamallista reunaehdoin, joilla turvataan mm. riittävä joustavuus vastata alakohtaisiin erityistarpeisiin, työehtojen laadullinen kehittäminen ja heikkojen työehtojen kitkentä, samapalkkaisuuden edistymisen ja kustannusvaikutusten läpinäkyvyys ja yhteinen, jaettu kuva taloustilanteesta.

- **OLEMME ESITTÄNEET SAK:n** edustajistolle sovittelujärjestelmän kehittämiseksi seuraavia tavoitteita:
 - Valtakunnansovittelijan toimiston perustetaan yksikkö, jonka tehtävänä on tuottaa yhtenäistä kuvaa kansantaloudesta sekä eri toimialoilta.
 - Kahden valtakunnansovittelijan malliin siirtyminen. Toinen sovittelija olisi työnantajien ja toinen työntekijäpuolien esittämä ja vastuuvoimat menisivät vuosittain.
 - Sovittelijan toimiston resursseja lisätään siten, että voidaan varmistua tehokkaasta toiminnasta järjestelmän kaikilla osa-alueilla.
 - Työmarkkinajärjestöjen oikeus tulla kuulluksi sovittelijan valinnassa kirjataan lakiin.
 - Työriitojen sovittelua on kehitettävä siten, että lakkojen siirtoa tai muita ay-liikkeen perusoikeuksia rajoittavia päätöksiä tehtäessä osapuolia kuullaan. Lisäksi turvataan, etteivät päätökset ole perustuslain tai Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten vastaisia.

5

Tavoitteenamme on, että työehtosopimuksilla määritetään sellainen työehtojen vähimmäistaso, joka turvaa työntekijöiden toimeentulon ja kunnolliset työolosuhteet. Sekä työntekijöiden että yritysten kannalta parempien kokonaisuuksien saavuttamiseksi hyödynnetään paikallista sopimista. Järjestäytyneille työpaikoille voidaan antaa laajemmat paikallisen sopimisen mahdollisuudet.

- **KEVÄÄN 2023** aikana neuvottelimme hiihtokeskuksia lukuun ottamatta kaikista PAMin työehtosopimuksista. Saimme palkkaratkaisuiksi kattavuudeltaan suurimpiin työehtosopimuksiin (87 % työntekijöistä) osin tai kokonaan euromääräiset palkankorotukset. Tämä on ollut jo pitkään tavoitteena, sillä euromääräisin korotuksin saadaan suhteessa parhaiten nostettua pienimpiä palkkoja.
- **KESKEISIN** työehtoparannus oli perhevapaan palkkaa koskevien määräysten saaminen vastaamaan uutta perhevapaa-lainsäädäntöä. Tämä saatiin valtaosaan (99 % työntekijöistä) työehtosopimuksista.

6

Tavoitteenamme on olla määrittelemässä sellaisia uusia sopimisen mekanismeja, jotka huomioivat myös uudet työn teettämisen muodot.

- **OLEMME** vuoden aikana toimineet aktiivisesti ruokalähettien järjestämiseksi.
- PAMin hallitus hyväksyi huhtikuussa PAM Couriers Finland ry:n jäsenekseen. Ammattiosaston tavoitteena on koota alustatalouden työntekijät yhteen ja parantaa heidän työskentelyolosuhteitaan ja asemaansa yhteiskunnassa.
- Joulukuussa käynnistettiin Wolt Oy:n kanssa neuvottelut itsensä työllistävien sekä työsuhteessa työskentelevien työehtosopimuksista. Tavoitteena on saada aikaan työehtosopimus, joka turvaa läheille oikeudenmukaiset palkka- ja työehdot työnteon muodosta riippumatta.
- **ALUSTATALOUDESSA** työskentelevien työoloja koskevan direktiivin osalta ajoimme vahvaa EU-lakia, joka takaisi alustoilla työskentelevien ammattiaseman määrittämisen työntekijöiksi silloin, kun työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Teimme vaikuttamisyhteistyötä eurooppalaisten ay-järjestöjen ja FinUnionsin kanssa.

Sosiaalinen vastuu yritysten menestystekijänä

Voiko yritystä kutsua vastuulliseksi, jos sen työntekijät eivät tule toimeen työstä saamallaan palkalla? Ei voi. Vastuullinen yritys ymmärtää, että hyvän taloudellisen tuloksen takana ovat hyvinvoivat ja työnantajaansa sitoutuneet työntekijät. Yrityksen kilpailuetu syntyy tulevaisuudessa parantamalla palvelua ja kehittämällä uutta. Aina on kuitenkin huolehdittava, että asiakkaille tuotettavien tuotteiden ja palveluiden taustalta löytyvät reilut, oikeudenmukaiset ja ihmisoikeuksia kunnioittavat toimintatavat.

7 Tavoitteenamme on, että Euroopan Unionissa ja Suomessa toimivat yritykset ymmärtävät, että kannattava ja kestävä liiketoiminta perustuu sosiaalisesti vastuulliseen toimintaan.

9 Edistimme ja kehitimme aktiivisesti sääntelyä, kansallisia sektorikohtaisia työehtosopimuksia ja globaaleja puitesopimuksia. Tavoitteena on, että mahdollisimman monella työntekijällä on oikeus ja mahdollisuus järjestäytyä sekä neuvotella työehdoistaan.

• **AJOIMME EUROOPAN** tason yritys vastuulain-säädäntöä, jolla voitaisiin estää ihmis-oikeusloukkaukset ja turvata työntekijöiden oikeuksien toteutuminen yritysten alihankintaketjuissa. Teimme tässä yhteistyötä sekä kansalaisjärjestökoalition että eurooppalaisten ay-järjestöjen kanssa.

8

Tavoitteenamme on, että Suomessa yritysten vastuullisuuteen liittyvä brändäys perustuu faktoihin.

- **TUIMME FINNWATCHIN** Ihmisarvoisen työn tutkimusohjelmaa, joka tuottaa selvityksiä ja raportteja suomalaisten, kolmansissa maissa toimivien yritysten ihmisoikeusperustaisen huolellisuusperiaatteen noudattamisesta.
- **TUIMME REILUN KAUPAN** ja Eetti ry:n työtä. Eetti ry on tutkinut useiden suomalaisbrändien todellista vastuullisuutta raporteissaan. Kaupan alan yritykset ovat pärjänneet vaihtelevasti, parannettavaa on. Reilun kaupan sertifikaatti puolestaan varmistaa, että Suomessa myytävät tuotteet on valmistettu siten, että työntekijöiden oikeuksia on kunnioitettu.
- **TEIMME YRITYSVASTUUDI-REKTIIVIN** valmistelua koskevaa vaikuttamistyötä sekä itsenäisesti että yhdessä kansallisen vahvaa yritys vastuudirektiiviä ajavan verkostomme kanssa.

Sivistyksellisen pohjan ja jatkuvan oppimisen kehittäminen

Sivistys ja perustaidot luovat pohjan osaamisen jatkuvalle kehittämiselle, elinikäiselle oppimiselle ja aktiiviselle yhteiskunnan jäsenyydelle. Osaamisen kehittäminen on elinikäinen prosessi, johon on oltava mahdollisuuksia myös työelämässä.

10

Tavoitteenamme on aktiivinen työntekijöiden perustaitojen vahvistaminen ja ylläpitäminen, jotta ammatillisen osaamisen kehittäminen on mahdollista. Työelämä- ja kansalaistaitoja tulee opettaa monipuolisesti koko koulutuspulun ajan.

- **TYÖELÄMÄ**- ja kansalaistaitojen merkitystä on korostettu kaikissa PAMin ammatillisen tutkintojen perusteisiin liittyvissä lausunnoissa.
- **OSAAMISEN** ennakointifoorumin (OEF) toimialakohtaisissa ryhmissä on edistetty ammatillisten tutkintojen jatko-opintokehittämistä edistäviä sisältöjä ja kehitetty ammattiosaajien korkeakoulupolkuja.

- **OLEMME** olleet Työväen sivistysliitto TSL:n ja Kansan sivistysliitto KSL:n jäsenjärjestönä edistämässä erityisesti maahan muuttaneiden perustaitoja.
- **TARJOSIMME** jäsenille perustaitoja sekä työelämä- ja kansalaistaitoja vahvistavaa koulutusta. Koulutuksissa pureuduttiin mm. digi-, vuorovaikutus- ja ilmastomuutososaamiseen, kieli- ja työnhakutaitojen kehittämiseen sekä oman talouden hallintaan ja itsensä johtamiseen. Koulutus oli pääsääntöisesti opintopisteytettyä.

11

Tavoitteenamme on, että työnantaja tarjoaa työntekijöille koulutustaustasta ja asemasta riippumatta tasapuolisesti henkilöstökoulutusta.

- **OSALLISTUIMME** yksityisen turvallisuusalan koulutuksen kehittämiseen sisäministeriön työryhmässä. Korostimme alalla työskentelevien koulutuksen uudistamista ja työnantajien vastuuta.
- **OSALLISTUIMME SAK:n** Työpaikka osaamisen ohjausympäristönä -selvitykseen. Selvitys loi ohjeistusta keinoihin, joilla ohjauksen keinoin työntekijät päätyvät sopiville oppimispoluille.

Inhimillinen yhteiskunta -malli

Hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkkoa on uudistettava niin, ettei ihminen pääse putoamaan sen läpi. Turvaverkon on toimittava, vaikka maailma ja elämäntilanteet muuttuvat. Turvaverkon uudistaminen on tehtävä laajakantaisesti, ja PAMin on oltava mukana uudistamistyössä. Perusturvaa ja työmarkkinoiden sääntelyä tulee kehittää kokonaisuutena. Julkiset palvelut lisäävät tasa-arvoa sekä yhteiskunnallista osallisuutta, ja niiden tulee vastata työelämän muutosten asettamiin haasteisiin.

12

Tavoitteenamme on yhteiskunnan turvaverkko, joka on kattava, inhimillinen ja ennakoitava. Se varmistaa toimeentulon elämän muutostilanteissa, mahdollistaa uusien mahdollisuuksien etsimisen eikä nöyryytä apua tarvitsevia. PAM luo oman kokonaisvisionsa ja osallistuu aktiivisesti sosiaaliturvan ja työmarkkinoiden uudistustyöhön.

- **TURVAVERKKO** heikkeni vuonna 2023 merkittävästi Orpon-Purran hallituksen toimesta.
- **OLEMME KAIKIN TAVOIN** pyrkineet estämään hallituksen sosiaali- ja työttömyysturvaleikkaukset. Hallituksen esityksestä eduskunta kuitenkin päätti työttömyysturvan leikkauksista eli lapsikorotuksen poistamisesta, työssäoloehdon pidentämisestä, sovitellun päivärahan suojaosan poistamisesta, euroistamisesta ja omavastuupäivien lisäämisestä sekä sosiaaliturvaleikkauksista, kuten asumistuen heikentämisestä.

13

Tavoitteenamme ovat laadukkaat, kaikille saatavilla olevat yhteiskunnalliset palvelut, jotka mahdollistavat tasa-arvoisen osallistumisen työmarkkinoille, korkean elämänlaadun, itsensä kehittämisen sekä arvokkaan vanhuuden.

- **HYVINVOINTIALUEET** aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa. Tämä tarkoitti mm. kuntien sosiaali- ja terveystalouden siirtymistä hyvinvointialueiden vastuulle. Hyvinvointialueiden tuottamat palvelut ovat erittäin merkityksellisiä palvelualojen työntekijöille, jotka ovat yksi suurimmista palveluiden käyttäjistä. Hyvinvointialueiden pitäisi pystyä tuottamaan entistä laadukkaampia palveluja tehokkaammin, mutta alun rahoitusongelmat hankaloittivat ainakin alkua.

14

Tavoitteenamme on, että kaikki työteetetään tavalla, joka takaa ihmiselle työttömyys- ja eläketurvan. Nykyisten tarkkarajaisten työhön ja työttömyyteen liittyvien kategorioiden ulkopuolelle jäävien oikeudet pitää saada määritellyksi.

- **TAVOITETTA EI** pystytty edistämään. Tavoiteohjelmakauden alkua leimasi koronaepidemia ja eduskuntavaalien jälkeen aloittanut Orpon-Purran hallitus on puolestaan heikentänyt merkittävästi erityisesti työttömyysturvaa.

15

Palvelumme edistävät liiton jäsenien osallisuutta yhteiskuntaan ja työelämään sekä tarjoavat tukea ja turvaa eri elämänvaiheissa. Tavoitteenamme on, että pamilaiset ovat suomalaisen yhteiskunnan aktiivisia jäseniä.

- **LIITON UUDET** verkkosivut avattiin elokuussa 2023. Uudet verkkosivut tuovat tietoa ja palvelua aiempaa selkeämmin tarjolle ja edistävät näin osallistaan tavoitteen toteuttamista.

- **KEVÄÄN** eduskuntavaaleissa aktivoimme jäseniämme äänestämään. Osallistuimme SAK:n Vaalistaja-kampanjaan, joka toi työelämäteemoja vaalikeskusteluun. Eduskuntavaalien tulos ja hallitusohjelma olivat kuitenkin pettymys.
- **KEHITIMME** palvelujamme vastaamaan entistä paremmin jäsenistön monimuotoisiin tarpeisiin.
- **KEHITIMME** henkilökunnan valmiuksia vastata maahanmuuttajien erityistarpeisiin ja siten edistimme maahanmuuttajien parempaa työelämää

#PAINAVASYY

Moninaistuva jäsenistö ja kehittyvä edunvalvontajärjestö

Olemme edunvalvontajärjestö. Kehitämme palvelualojen työntekijöiden työ- ja elinoloja, vaikutamme yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja autamme jäseniämme työhön, työyhteisöön ja työttömyyteen liittyvissä asioissa. Yhteistyössä jäsenistömme kanssa vahvistamme yhteisöllisyyttä ja solidaarisuutta sekä kehitämme PAMin organisaatiota entistä tehokkaammaksi ja lähestyttävämmäksi.

16 Tavoitteenamme on PAMin omien palvelujen suhteen jäsenistöä aktiivoiva, positiivinen palvelukokemus. Huomioimme toiminnassamme ja palveluissamme entistä paremmin jäsenistön moninaisuuden.

- **LIITON UUDET** verkkosivut avattiin elokuussa 2023. Uudet verkkosivut tuovat tietoa ja palvelua aiempaa selkeämmin tarjolle ja edistävät näin osalltavan tavoitteen toteuttamista.
- **TARJOSIMME TUKEA** ja turvaa eri palvelukanavissa. Vuoden aikana liittoon tuli puhelinkanavien kautta 67 250 yhteydenottoa ja liiton sähköiseen asiointipalvelun kautta kysyttiin 39 236 kysymystä. Vuoden aikana ratkottiin 690 erimielisyyssasia aluetoimistoissa ja myönnettiin 60 tapaukseen oikeusapua.

- **JATKOIMME** palvelujen kehittämistä aiemman projektin tulosten pohjalta. Vuoden aikana keskityttiin erityisesti jäsenmaksurästien parempaan hoitamiseen ja saatiin jäsenmaksuista johtuvia liitosta erottamisia vähennettyä 20 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna.
- **ALOITIMME** digitaalisen koulutusympäristön suunnittelun. Hankkeen tavoitteena on täydentää koulutustarjontaa digitaalisilla koulutuksilla, joiden avulla omaa osaamista voi kehittää ajasta ja paikasta riippumatta. Digikoulutusympäristö on tarkoitus saada jäsenten käyttöön kevään 2024 aikana.

17

Tavoitteenamme on, että yhä useammalla palvelualojen työntekijällä on aktiivinen luottamusmies ja että luottamusmiehillä on nykyistä paremmat toimintaedellytykset.

- **SYKSYLLÄ 2023** työpaikoilla valittiin luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut seuraavalle kaksivuotiskaudelle. Uusia luottamushenkilöitä valittiin yhteensä 1733 ja lisäksi valittiin 1513 uutta yhdyshenkilöä.
- **SÄHKÖISTÄ UNIOFY**-järjestelmää kehitettiin eteenpäin, jotta luottamusmiehillä olisi paremmat edellytykset tehtävänsä hoitamiseen. Osana palvelujen kehittämistä edistettiin luottamushenkilöiden tukitoimia, joilla edistetään laaja-alaista osaamista ja jaksamista.
- **LUOTTAMUSHENKILÖIDEN** toimintaedellytyksiä vahvistettiin myös opintopisteytetyllä koulutuksella, joka keskittyi erityisesti lainsäädäntö- ja tes-osaamiseen, paikallisen sopimisen osaamiseen sekä sovittelun ja neuvottelutaitoihin.

18

Tavoitteenamme on, että PAMin ammattiosastot ovat vahvoja yhteisöllisiä toimijoita ja aktiivisia paikallisia vaikuttajia.

- **JÄSENMAKSUJEN** osastopalautejärjestelmän uudet kriteerit olivat toista vuotta käytössä. Lähes kaikki ammattiosastot saavuttivat kriteerien mukaisen toiminnantason.
- **AMMATTIOSASTOJEN** panos liittokokousvaalien ehdokasasettelussa oli merkittävä ja ehdokkaina oli lähes 800 ammattiosastojen asettamaan ehdokasta. Liittokokousvaalien äänestysprosentti ei edelleenkään ollut korkea, mutta nousi vuoden 2019 vaaleista ollen nyt 13,4 prosenttia.

19

Panostamme oman henkilöstömme osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvointiin, jotta voimme palvella, aktivoida sekä tehdä edunvalvontatyötä moninaistuvan jäsenistömme hyväksi. Kehitämme hallinnon päätöksentekoa sekä jäsenten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

- **JATKOIMME** maahanmuuttaja-projektin valmistelua ja vuoden aikana tehtiin päätökset projektin toteuttamisesta. Projektin tavoitteena on maahan muuttaneiden järjestäytymisen aktivointi, työelämätietouden kasvattaminen ja uusien aktiivien löytäminen.
- **KEHITIMME** uuden hallinnon päätöksentekokykyä perehdyttämällä liittokokousedustajat sekä valtuuston- ja hallituksen jäsenet tehtäviinsä ja toimintaympäristöönsä. Valtuuston ja hallituksen perehdytykset jatkuvat keväällä 2024.
- **KEHITIMME** työsuhteipalveluja tarjoavan henkilökunnan osaamista jäsenistön monimuotoiset tarpeet huomioiden. Tavoitteenamme on, että yhä useammalla palvelualojen työntekijällä on aktiivinen luottamusmiehen ja että luottamusmiehillä on nykyistä paremmat toimintaedellytykset.

Kuva: uniofy.com

Yhdessä parempaa

pam.fi